

Розділ 3. ШЛЯХИ І ЗАСОБИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК796.011.3.071.4:37.018.46.091.279.7(045)

© 2015

Аксьонова О.П.

ТЕХНОЛОГІЯ РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ АКТИВНОСТІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

У статті презентовано рейтингову систему оцінювання активності учителів фізичної культури на курсах підвищення кваліфікації як інноваційну педагогічну технологію. Ця технологія спрямована на подолання суперечності між державними вимогами до сучасного уроку і відсутністю відповідних форм, методів навчання дорослих, за допомогою яких учитель може навчитися зазначені вимоги оптимально задовольняти.

Ключові слова: технологія, рейтинг, оцінювання, фізичне виховання, вчитель, підвищення кваліфікації.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У чинних навчальних програмах з фізичної культури виокремлені вимоги до сучасного уроку, серед яких: забезпечення диференційованого підходу до учнів з урахуванням стану їхнього здоров'я, статі, рівня фізичного розвитку та підготовленості; забезпечення оптимізації навчально-виховного процесу із застосуванням елементів інноваційних методів навчання і виховання та здійснення міжпредметних зав'язків; забезпечення освітньої, виховної, оздоровчої, розвивальної та інструктивної спрямованості; формування в учнів умінь і навичок самостійних занять фізичними вправами [6;8].

Аналіз реальної урочної діяльності з фізичного виховання учнів 1-11 класів засвідчив наступне:

- значна кількість учителів фізичної культури не здійснює індивідуально-диференційований підхід до організації роботи учнів різних типологічних груп;

- в арсеналі більшості вчителів фізичної культури відсутні інноваційні методи навчання і виховання; елементи інноваційних технологій використовуються педагогами фрагментарно, безсистемно, в данину моді, для показу;

- лише близько 10-12% учителів фізичної культури в системі спрямовують педагогічну діяльність на формування в учнів умінь і навичок самостійно займатися фізичними вправами; педагогічна стратегія більшості педагогів заснована на авторитарних і здоров'явитратних підходах, стереотипах мислення, маніпуляціях діями учнів [2].

Отже, на сьогодні учитель фізичної культури працює в стані методичного вакууму, в ситуації суперечності між державними вимогами до сучасного уроку і відсутністю відповідних форм, методів навчання дорослих, за допомогою яких він навчився б зазначені вимоги оптимально задовольняти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки зазначено, що для здійснення стабільного розвитку і нового якісного прориву в національній системі освіти необхідно забезпечити у післядипломній освіті "реалізацію сучасних технологій професійного вдосконалення та підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних і керівних кадрів системи освіти відповідно до вимог інноваційного розвитку освіти; забезпечення випереджувального характеру підвищення кваліфікації педагогічних... кадрів відповідно до потреб реформування системи освіти, викликів сучасного суспільного розвитку" [7].

Феномен "нове педагогічне мислення" розглядаємо як певну розумову здатність у розвитку особистості, яка характеризується можливістю раціонального багатоваріативного досягнення мети та завдань навчання й виховання учнів за умов зорієнтованості на їхні інтереси, потреби та здібності. Детермінантами нового педагогічного мислення є [5; 9]:

- творча будівна спрямованість на розробку ефективних педагогічних методик і технологій як альтернативних традиційній методиці;

- пошуковий і нестандартний підхід до організації та проведення педагогічного процесу й постійне його вдосконалення;

- всебічний аналіз навчально-виховних заходів з точки зору сучасних наукових досягнень;

безперервне збагачення свого психолого-педагогічного досвіду й уміння бачити, знайти щось нове, оригінальне в кожному педагогічному явищі.

"Сучасний етап розвитку педагогічної думки вимагає такого творчого мислення, без якого неможливі ні її саморозвиток, ні вдосконалення виховного процесу" – зазначає М.М. Бєлік [5].

Спираючись на зазначене вище, починаючи з 2013 року, актуальною проблемою роботи кафедри є формування нового педагогічного мислення фахівців галузі "Здоров'я і фізична культура" [4]. Нами виокремлені

напрямки реалізації зазначеної проблеми і відповідні форми активної діяльності педагогів галузі, які мають інноваційний зміст; відпрацьовується відповідна система в межах курсового та міжкурсів періодів навчання.

Такі форми роботи з педагогами з'явилися завдяки розробці та використанню рейтингової системи оцінювання активної діяльності учителів фізичної культури на курсах підвищення кваліфікації (з 2005 р.). Першопричиною появи зазначеної форми була необхідність за малий термін навчання педагогів на курсах підвищення кваліфікації (два-чотири тижні) продемонструвати ефективність, дієвість і раціональність використання рейтингової методики оцінювання досягнень учнів з предмета "Фізична культура" [2].

Опорною позицією при цьому слугували такі аспекти:

- навчання дорослих і досвідчених педагогів-практиків вимагає кардинально нової методики у порівнянні з тією, яка використовується зазвичай під час навчання студентів;

- пріоритетними дидактичними принципами є принцип коефіцієнту корисної дії та принцип мінімаксу (за А. Гіном);

- на курсах підвищення кваліфікації вважаємо не раціональними проведення чистих лекційних занять, багатогодинне вичитування теоретичних блоків, нагромадження слухачів інформацією у вигляді диктантів або переписування з будь-яких наочних засобів;

- вважаємо ефективними курси підвищення кваліфікації, по завершенні яких кожний слухач має пакет особисто підготовлених методичних розробок.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягає у розкритті сутності рейтингової системи оцінювання активності учителів фізичної культури на курсах підвищення кваліфікації як інноваційної педагогічної технології.

Виклад основного матеріалу дослідження... У результаті кількісно-якісного аналізу участі педагогів у конкурсах, проектах, виставках у міжкурсів період, на основі системного аналізу реальної урочної діяльності (відкриті уроки в межах атестаційного періоду педагогів) і матеріалів педагогічного досвіду ми виокремили проблемні питання, на вирішення яких спрямовано всі форми підвищення кваліфікації, у тому числі – тематику, зміст лекційно-практичних занять безпосередньо на курсах. Таким чином нами розроблена система форм активної навчальної діяльності фахівців освітньої галузі "Здоров'я та фізична культура" (О. Аксьонова, Ю. Півненко, 2014), в структурі якої такі складові:

- напрями активної навчальної діяльності фахівців (мотиваційний, теоретико-методичний, практичний, удосконалювальний);

- інноваційні форми (лабораторні роботи, педагогічна майстерня, майстер-класи, бліц-тести, ділові ігри, методичне лото, навчальні проекти, відео-диктанти тощо);

- продукти (тренувальні програми для учнів, рейтингова або бонусна система оцінювання досягнень учнів; класифікації, електронні посібники, картотеки, порадики, схеми, алгоритми тощо).

Надаємо стислий опис форм активної діяльності педагогів, які проходили курси підвищення кваліфікації в грудні, 2014 р., лютому, 2015 р. Упродовж зазначеного терміну слухачі курсів виконували завдання в межах науково-методичного проекту "Нова фізкультура для покоління Z".

На початку кожних курсів підвищення кваліфікації наGoogle – диску ми розміщуємо таблицю, в якій потім виставляються накопичувальні бали за виконання різних завдань (див. рис. 1). В перший день курсів на інструктивно-настановному занятті слухачі отримують прайс-лист із завданнями, які вони мають виконати в межах курсів і відповідні пояснення від керівників.

Першим завданням було встановлення електронного зв'язку з керівниками курсів, по виконанні якого вчитель отримує електронний варіант шаблону науково-методичного проекту за такою структурою:

- 1) "Прайс-лист" із переліком видів роботи над проектом, зазначеними завданнями, веб-ресурсами та термінами виконання;

- 2) "Результати роботи", куди учитель систематизує матеріал, з яким він ознайомився під час роботи з веб-ресурсами до зазначених нами схем, таблиць, алгоритмів;

- 3) шаблон "Новий урок фізкультури для нового покоління Z", де учителем розробляється модель уроку з використанням матеріалу, який він систематизував у попередньому розділі.

Вважаємо за доцільне надати перелік завдань, які були включені до проекту:

- надати характеристику принципів (коефіцієнту корисної дії; діяльності; вільного вибору);

- надати характеристику методам навчання (частково-пошуковий і дослідницький);

- надати характеристику формам організації діяльності учнів на уроках фізичної культури (групова та індивідуально-диференційована);

- пояснити, в чому сутність вимог до сучасного уроку фізичної культури, які зазначені в пояснювальній записці навчальної програми (за схемою "Вимога – дії педагога");

- ознайомитися з системою природнього руху Станіслава Жукова "БІЛОЯР" (за схемою "Принципи – види вправ для кожного відділу хребта");

- ознайомитися з дихальною гімнастикою Олександри Стрельнікової (за схемою “Принципи – вправи для кожного відділу хребта”);

The screenshot shows a Google Sheets spreadsheet with a group photo of participants in a gymnasium. The photo is dated 03.02.2015 14:34. To the right of the photo, the text reads: **КУРСИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ** and **02-13.02.2015**. Below the photo is a table titled **РЕЙТИНГ АКТИВНОСТІ СЛУХАЧІВ КУРСІВ**.

№№	ПІБ	Стаж роботи	Категорія	ВІДВІДУВАННЯ		Вх. тек.	Ек. за урок	Блоги	Тренінг "Палак"	К.р. № 1 фізич. культура	К.р. № 2 змієва уроку	ЗМК "Вертушка"	МК "Фітнес"	ІКТ	К.р. № 3 за "Стрельнікова"
				02-06.02.2015	09-13.02.2015										
1	Вітер Антон Вікторович	10	II	32	32	44	5	10	20	153	30			20	
2	Ценов Едуард Олександрович	11	I	24	32	64				111		20	20		

Рис. 1. Скрін-шотрейтингової таблиці на Google-диску

- ознайомитися з інноваційною технологією Володимира Леонідовича Висоцького (за схемою “Принципи – методи – прийоми”);
- ознайомитися з інноваційною технологією Сергія Володимировича Реутського (за схемою “Принципи – методи – прийоми”);
- ознайомитися з психотерапевтичною технологією “Гімнастика мозку” Пола і Гейл Деннісон (за схемою “Принципи – класифікація вправ”);
- надати характерні ознаки сучасному поколінню дітей і підлітків Z, які важливі для фізкультурної діяльності;
- визначитися, які вправи некорисні для опорно-рухового апарату, а які – корисні (за схемою “Здоров’явтрата рухи – альтернативні рухи”).

За кожний аспект кожного завдання учитель отримує певну кількість балів за такою шкалою: 0 – робота не виконана або виконана поверхово; 1 – робота виконана із значною кількістю порушень, недосконало; 2 – робота виконана частково; 3 – робота виконана повноцінно. Зокрема, за роботу за всіма аспектами науково-методичного проекту максимально можна набрати 200 балів. Результати роботи над проектом слухачів курсів (лютий, 2015) подано на рис. 2.

Уся аудиторна робота за фаховим модулем підпорядкована тематиці зазначених вище завдань. Кожний лекційно-практичний блок завершується майстер-класом, упродовж якого слухачі курсів мають можливість особисто відчувати вплив нових підходів на власний психофізичний стан. Негайне поєднання лекційного блоку з конкретною практичною діяльністю у формі майстер-класів, педагогічних майстерень, методичних квестів, навчальних проектів посилює ефект його усвідомлення кожним слухачем та особистої значущості. Завдання куратора курсів – скласти розклад занять таким чином, щоб передувати за датами тим термінам виконання завдань, які зазначені в прайс-листі проекту.

Таким чином, попередня робота є основою для розробки моделі нового уроку фізичної культури для нового покоління Z. Остаточний термін завершення роботи над проектом – за три дні до закінчення курсів. Саме впродовж трьох днів керівники проекту мають змогу індивідуально працювати з учителями, а також – виставити остаточні оцінки за роботу.

Таким чином поступово вчителі вчаться працювати з веб-ресурсами, системно викладати матеріал, мислити на перспективу, моделювати власну діяльність на засадах логіки та раціональності. Крім того, вимога

працювати в шаблоні, не змінюючи при цьому шрифти, форми та розмітку електронного документа надає можливість учителю опанувати певні офісні інструменти комп'ютерних технологій.

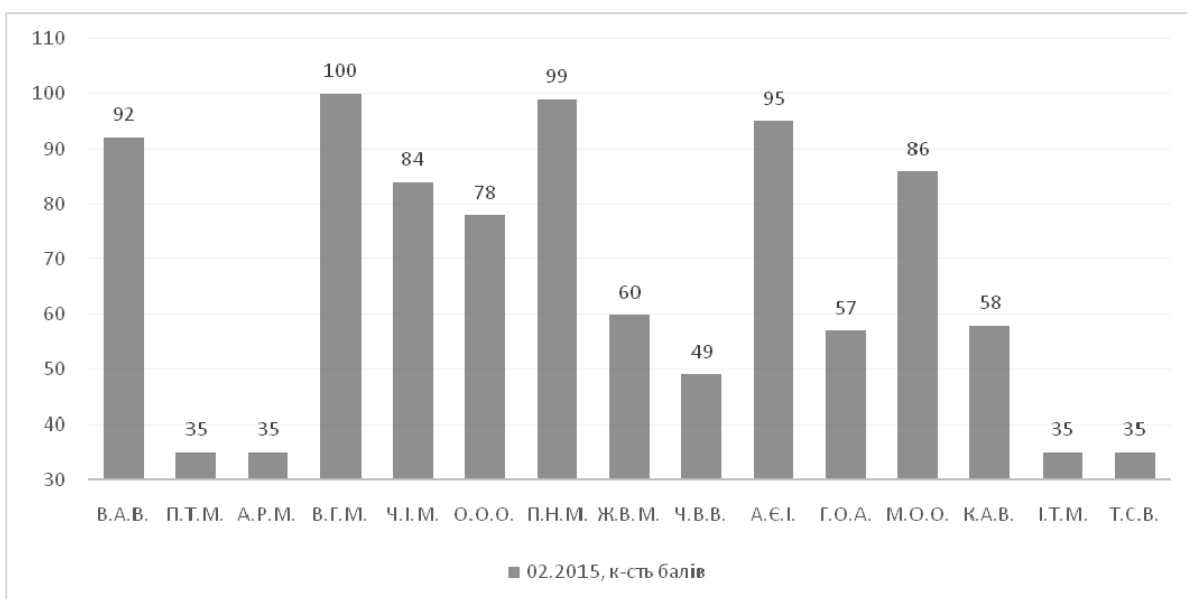

Рис. 2. Результати роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації учителів фізичної культури над науково-методичним проектом “Нова фізкультура для покоління Z”

В результаті вдалої роботи учителя над проектом до посвідчення за курси підвищення кваліфікації в розділі “Тема курсової роботи” вписується тема науково-методичного проекту. На разі – для творчо працюючого фахівця – це є стартовий матеріал для розробки перспективного педагогічного досвіду на наступний період особистого професійного вдосконалення.

Зауважимо, що робота над проектом – не єдиний вид активності, за який нараховуються бали для рейтингу. Практикуються інші форми та види, серед яких:

- відвідування аудиторних занять (40 балів за тиждень);
- вхідне та вихідне тестування (максимум – 100 очок);
- участь у майстер-класі (максимум – 20 очок);
- контрольна робота “Урок, який не забирає здоров’я” (максимум – 80 очок);
- контрольна робота “Стретч-розминка 4x4” (максимум – 12 очок);
- контрольна робота “Логічний ланцюжок: принципи – форми – методи – вимоги” (максимум – 32 очка).

Необхідність озброїти слухачів курсів певним інформаційним матеріалом, удосконалити їхні практичні вміння та навички до терміну виконання певних контрольних робіт дисциплінує аудиторну діяльність викладачів фахового модуля, спрямовує їхню майстерність на уніфіковані форми викладання, пошук нових підходів і раціональних засобів впливу на когнітивну сферу слухачів курсів.

Висновки... Рейтингова система оцінювання активності учителів фізичної культури на курсах підвищення кваліфікації – це інноваційна педагогічна технологія, яка спрямована на формування нового педагогічного мислення за допомогою участі в нетрадиційних і нестандартних формах навчання, інтерактивних видах роботи. Це – один із засобів підвищення пізнавальної активності слухачів курсів, а також – форма зворотного зв’язку про ефективність аудиторної роботи викладачів курсів за фаховим модулем.

У перспективі подальших досліджень – відпрацювання змісту технології для учителів основ здоров’я, тренерів. Крім того, презентовану технологію можна використовувати у процесі навчання студентів ВНЗ і педагогічних коледжів.

Використана література :

1. Аксьонова О. П. Методи навчання в системі фізичного самовдосконалення учнів основної та старшої школи / О. П. Аксьонова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. /Чернігівський нац.пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка ; голов. ред. О. М. Носко. – Чернігів: ЧДПУ, 2011.– Вип. 91. – Т. 1. – С. 20-23.
2. Аксьонова О. П. Особливості уроку “Фізична культура” в системі фізичного самовдосконалення учнів основної та старшої школи / О. П. Аксьонова // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. – Херсон : РІПО, 2012. – Вип. 13. – С. 57-62.
3. Аксьонова О. П. Фізіологічна крива реакції серцево-судинної системи організму дітей і підлітків на фізичні навантаження під час занять фізичною культурою / О. П. Аксьонова // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – Серія 15. – Науково-педагогічні проблеми фізичної культури і спорту : зб. наук. пр. – Вип. 3К (44). – К. : Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2014. – С. 13-18.

4. Аксьонова О.П. Наукові підходи до формування нового педагогічного мислення сучасного фахівця освітньої галузі "Здоров'я та фізична культура" / О. П. Аксьонова, Ю. В. Півненко, О. В. Циганок // Основні орієнтири розвитку системи освіти Запорізької області у 2014-2015 навчальному році : метод. рекомендації: у 4-х ч. – Частина II. – Запоріжжя : Акцент Інвест-трейд, 2014. –С. 91-103.
5. Белік М.М. Розвиток творчого потенціалу вчителя загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / М. М. Белік. – Режим доступу: <http://mp2.uomo.edu.ua/wp-content/uploads/2012/04/%D0%91%D1%94%D0%BB%D1%96%D0%BA.pdf>, вільний. – Назва з екрана. – (Дата звернення: 01.02.2015).
6. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5 – 9 класи [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України : [сайт]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869088/, вільний. – Назва з екрана. – (Дата звернення: 24.02.2015).
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>, вільний. – Назва з екрана. – (Дата звернення: 26.02.2015).
8. Фізична культура. 1 – 4 класи загальноосвітніх навчальних закладів : Навчальна програма / Авторський колектив під кер. Т.Ю. Круцевич. – К. : Вид-во "Освіта", 2012. – 76 с.
9. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посібник / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.

Аксёнова Е.П.

ТЕХНОЛОГИЯ РЕЙТИНГОВОЙ СИСТЕМЫ ОЦЕНИВАНИЯ АКТИВНОСТИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ НА КУРСАХ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

В статье представлена рейтинговая система оценивания активности учителей по физической культуре на курсах повышения квалификации как инновационная педагогическая технология. Данная технология направлена на преодоление противоречия между государственными требованиями к современному уроку и отсутствием соответствующих форм, методов обучения взрослых, с помощью которых учитель может научиться эти требования удовлетворять.

Ключевые слова: технология, рейтинг, оценивание, физическое воспитание, учитель, повышение квалификации.

Akseonova O.

THE TECHNOLOGY OF THE RATING SYSTEM FOR THE EVALUATION OF THE ACTIVITY OF SPECIALISTS IN PHYSICAL EDUCATION AT ADVANCED TRAINING COURSES

In the article we represent the rating system for the evaluation of the activity of PE teachers at advanced training courses as an innovative teaching technology. The represented technology has the aim to overcome contradictions between the State demands to the up-to-date lesson and the absence of corresponding forms and methods to teach adults with help of which a teacher can be trained to correspond to these demands.

As a result of quantitative and qualitative analysis of the participation of teachers in competitions, projects, exhibitions during the intercourse period, on the basis of systematical analysis of the real lessons activity and the materials of teaching experience we have marked some problem questions the solution of which needs all the forms of advanced training including subjects and matters of lectures and practical lessons at the advanced training courses. In that way we have elaborated the system of forms of proactive studying activity of teachers at the advanced training courses in the structure of which there are the following components: direction (motivational, theoretical and methodological, practical, improving); innovative forms (laboratory works, pedagogical workshop, master classes, blitz tests, methodological lotto, video dictations, studying projects etc.); products of proactive activity (training programs for students, classifications, schemes, card indexes, electronic appliances, algorithms etc.).

After that we have elaborated and approved in practice the rating system which has the aim to form new pedagogical way of thinking of specialists of educational field "Health and Physical Culture". This is also one of the means to get the feedback about the efficiency of classroom activity of the courses teachers.

Key words: technology, rating, evaluation, physical education, teacher, advanced training.

Подано до редакції 20.03.2015.

УДК 378.016:787

© 2015

Андрейко О.І.

СУГЕСТИВНО-МЕДИТАТИВНА МЕТОДИКА У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТВОРЧОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МУЗИКАНТА-ВИКОНАВЦЯ

У статті розглядається проблема формування фахової творчості музиканта-виконавця у процесі інтерпретації музичного твору, одним із вирішальних чинників якого визначається розробка блоку сугестивно-медитативних методів. Розробка даного методичного блоку сприяє розвитку художньо-образної творчості та художньо-доцільної виконавської техніки музиканта, що в підсумку стає підґрунтям творення особистісно-значущої та художньо-вартісної музично-виконавської інтерпретації. Звідси випливає необхідність розгляду виконавського професіоналізму у взаємозумовленості, взаєморозвитку особистісної та фахової культури музиканта-виконавця.

Ключові слова: аутосугестія художніх образів, художньо-творча медитація, самовізуалізація технічних прийомів.